

Energietransitie in Almelo

“Op de goede weg maar doelen
beter meetbaar maken”

Aanleiding

- Elke gemeente draagt bij aan de energietransitie
- Steeds meer nadruk op energietransitie
- Belangrijk voor de raad: overzicht en inzicht in opzet en uitvoering energietransitie in Almelo

Doelstelling

Kennen de diverse beleidskaders en plannen voldoende samenhang en zijn ze concreet genoeg om richting te geven aan de uitvoering. Alsook of die uitvoering inmiddels is gestart en voldoet aan de vastgestelde uitgangspunten waarbij vooral “betaalbaarheid” voor alle inwoners van Almelo een belangrijke is.

Onderzoeksproces

- Bestuurlijke en ambtelijke startbijeenkomst juni en juli 2023
 - Documentenstudie en interviews najaar 2023
 - Ambtelijk wederhoor: februari 2024
 - Publicatie rapport 6 maart 2024
- Ontvangst bestuurlijke reactie B&W woensdag 27 maart

Onderzoeksopzet

Onderzoeksvraag en normenkader (1|2)

Onderzoeksvraag

Biedt het beleid van de gemeente Almelo, in samenhang met door andere partijen geformuleerd beleid, voldoende richting voor effectieve uitvoering van het energietransitie beleid, wat is de stand van zaken van dat uitvoeringsprogramma en wordt daarin voldaan aan vastgestelde uitgangspunten van betaalbaarheid voor de inwoners?

Afbakening

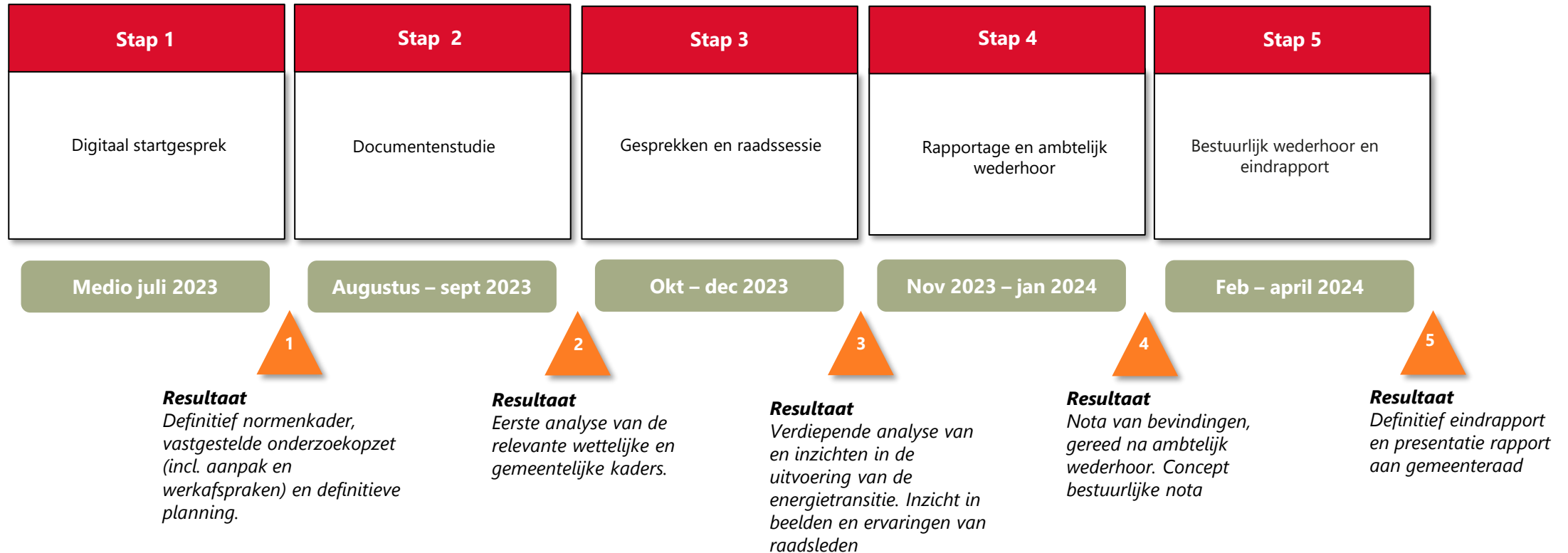
- Focus op duurzame opwek van elektriciteit, energiebesparing en warmtetransitie.
- Andere onderwerpen buiten beschouwing

Onderzoeksvraag en normenkader

(2|2)

	Norm
Beleid	De raad heeft duidelijke ambities en uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot de energietransitie.
	De ambities zijn concreet, volledig en consistent uitgewerkt in tijdsgebonden doelen.
	De gemeentelijke ambities en doelen en de ambities en de doelen uit de RES zijn consistent en sluiten geheel op elkaar aan.
	De doelen zijn volledig en consistent uitgewerkt in acties en maatregelen. (Voor het aspect planning is een afzonderlijke norm vastgesteld.)
	De uitgangspunten zijn uitgewerkt in acties en maatregelen. (In het bijzonder betaalbaarheid.)
	Onderbouwd is dat met deze uitwerking de uitgangspunten worden gerealiseerd. (In het bijzonder betaalbaarheid.)
	Er zijn duidelijke financiële kaders vastgesteld voor de uitvoering van de acties en de maatregelen.
	Er is een planning vastgesteld voor de uitvoering van acties en maatregelen, waarbij tussentijdse mijlpalen zijn benoemd.
Uitvoering	De gemeentelijke organisatie van de energietransitie is duidelijk.
	Daarbij is de samenwerking met andere overheden en maatschappelijke partners duidelijk geregeld.
	Daarbij worden inwoners vroegtijdig en met begrijpelijke communicatie betrokken.
	Daarbij is duidelijk hoe (externe) initiatieven worden gefaciliteerd.
	Aantoonbaar is dat voor de uitvoering van de acties en de maatregelen voldoende capaciteit en expertise beschikbaar zijn.
	De acties en de maatregelen worden uitgevoerd conform planning.
	De acties en de maatregelen worden uitgevoerd binnen de vastgestelde financiële kaders.
Doelrealisatie	De realisatie van de doelen en de ambities wordt periodiek gemonitord.
	Inzichtelijk is dat de doelen en de ambities zijn bereikt of op koers liggen om bereikt te worden.
Rol van de raad	Duidelijk is afgesproken op welke momenten en op welke wijze de raad wordt geïnformeerd over en wordt betrokken bij de uitvoering van de energietransitie.
	De informatievoorziening aan en betrokkenheid van de raad is conform de gemaakte afspraken.
	De informatievoorziening aan de raad is zodanig dat de raad tijdig kan zien of de ambities en de doelen behaald gaan worden en bieden inzicht in eventuele bijsturingsmogelijkheden.

Aanpak onderzoek

Bevindingen

- Duidelijke ambities in Programma Klimaat & Milieu, uitgangspunten laten ruimte voor interpretatie
- Ambities voor energiebesparing en aardgasvrij maken van woningen zijn niet concreet en meetbaar uitgewerkt
- Regionaal en gemeentelijk doel duurzame elektriciteitsopwekking zijn consistent, verschillen in regionale en gemeentelijke doelen voor energiebesparing en warmte

Norm

1. De raad heeft duidelijke ambities en uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot de energietransitie. (oranje)
2. De ambities zijn concreet, volledig en consistent uitgewerkt in tijdsgebonden doelen. (rood)
3. De gemeentelijke ambities en doelen en de ambities en de doelen uit de RES zijn consistent en sluiten geheel op elkaar aan. (groen)

- Voor elk doel wordt gewerkt aan een project of actie
- Betaalbaarheid is het meest uitgebreid uitgewerkte uitgangspunt
- Duidelijke definities om te bepalen of uitgangspunten zijn behaald ontbreken
- Begroting op programmaniveau; Programmabegroting 2023
- Planning in Programma Klimaat & Milieu ontbreekt

Norm

4. De doelen zijn volledig en consistent uitgewerkt in acties en maatregelen. (groen)

5. De uitgangspunten zijn uitgewerkt in acties en maatregelen. (In het bijzonder betaalbaarheid) (oranje)

6. Onderbouwd is dat met deze uitwerking de uitgangspunten worden gerealiseerd. (In het bijzonder betaalbaarheid) (rood)

7. Er zijn duidelijke financiële kaders vastgesteld voor de uitvoering van de acties en de maatregelen. (groen)

8. Er is een planning vastgesteld voor de uitvoering van acties en maatregelen, waarbij tussentijdse mijlpalen zijn benoemd. (rood)

Uitvoering

(1|2)

- Programmaorganisatie volgens afspraken
- Looptijd programma is tot 2026
- Samenwerking andere partijen op wisselende manieren geregeld
- Betrekken inwoners vooral bij energiebesparing en verduurzamen woningen; buurtteams Alderinkshoek en Windmolenbroek
- Samenwerking energiecoöperatie in bestrijden energiearmoede, minder bij waterstof, ambitie lokaal eigenaarschap windenergie

Norm

1. De gemeentelijke organisatie van de energietransitie is duidelijk. (oranje)

2. Daarbij is de samenwerking met andere overheden en maatschappelijke partners duidelijk geregeld. (groen)

3. Daarbij worden inwoners vroegtijdig en met begrijpelijke communicatie betrokken. (oranje)

4. Daarbij is duidelijk hoe (externe) initiatieven worden gefaciliteerd. (oranje)

Uitvoering

(2|2)

- Flinke groei team, gebrek aan structurele middelen voor inzet op lange termijn
- Geen planning met mijlpalen gedeeld met raad
- Dekking overschrijding programma uit overschot eerdere jaren, nu ruimere begroting opgesteld

Norm
5. Aantoonbaar is dat voor de uitvoering van de acties en de maatregelen voldoende capaciteit en expertise beschikbaar zijn. (oranje)
6. De acties en de maatregelen worden uitgevoerd conform planning. (rood)
7. De acties en de maatregelen worden uitgevoerd binnen de vastgestelde financiële kaders. (groen)

Doelrealisatie

(1|3)

Ambities	Resultaat Jaarverantwoording 2022	Resultaat RES Twente monitor juni 2023	Aannemelijk dat doel gerealiseerd wordt?
Duurzame elektriciteitsopwekking van 0,157 TWh voor 2030	Wordt niet gerapporteerd	Realisatie = 68,8 GWh (0,068 TWh) Pijplijn = 60,9 GWh (0,061 TWh) Rest = 27,3 GWh (0,0273 TWh)	Aannemelijk als het ATT windpark gerealiseerd wordt
Jaarlijks 2500 aardgasvrije woningen tot 2050	Wordt niet gerapporteerd,	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	Versnelling nodig
Strategisch doel			
Jaarlijks meer energiebesparing	Stijging gasverbruik woningen van 36,1 mln. m ³ in 2020 naar 44,8 mln. m ³ in 2021.	Stijging gasverbruik woningen van 42 mln. m ³ in 2020 naar 45,4 mln. m ³ in 2021. Stijging elektriciteitsverbruik 2,8% Stijging warmteverbruik 11,7%	Stijging moet omgezet worden in daling, anders niet aannemelijk
In 2026 meer duurzame energieopwekking, deels lokale opslag	Zonnepark Aadijk 1 is operationeel, en voorbereiding Aadijk 2 is gestart. Opslag wordt niet gerapporteerd	Realisatie = 68,8 GWh (0,068 TWh) Pijplijn = 60,9 GWh (0,061 TWh) Rest = 27,3 GWh (0,0273 TWh) Opslag wordt niet gerapporteerd.	"Meer" wordt gerealiseerd, opslag onduidelijk
Meer woningen aardgasvrij of aardgasvrij-ready	Wordt niet gerapporteerd	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	Versnelling nodig
Aardgasvrij-ready van woningen door particulieren en woningbouwcorporaties	Wordt niet gerapporteerd	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	Versnelling nodig
Aardgasvrije woningen in Aalderinkshoek, Windmolenbroek en bedrijventerrein Bornsestraat	Wijkuitvoeringsplannen nog niet gereed, dus nog niet gestart	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	Versnelling nodig

Doelrealisatie

(2|3)

Ambities	Resultaat Jaarverantwoording 2022	Resultaat RES Twente monitor juni 2023	Aannemelijk dat doel gerealiseerd wordt?
Operationeel doel			
Almelo ondersteunt verduurzaming door inwoners en ondernemers	7500 huishoudens RREW vouchers 169 energiefixers bezoeken	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	Ondersteuning wordt gerealiseerd, maar in welke mate energiebesparing wordt bereikt, is de vraag
In 2026 ondersteunt Almelo 2.000 woningeigenaren met isoleren	Aanpak wooncoaches komt in de volgende Jaarverantwoording	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	Groter bereik nodig, nu 10 tot 14% huishoudens die worden bereikt
In 2026 vergunningverlening afgerond voor zon- en windenergie	Vergunningverlening voor zon afgerond, voor wind niet gerapporteerd	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	Versnelling nodig voor vergunning ATT windpark
Minimaal 50% lokaal eigenaarschap bij nieuwe duurzame energieopwekking	Wordt niet gerapporteerd	Wordt niet gerapporteerd	Bij zon niet gehaald, bij wind wordt ingezet op 100%
In 2026 drie WUP's vastgesteld en uitvoering gestart	Wijkuitvoeringsplannen nog niet gereed, dus nog niet gestart	Wordt logischerwijs niet gerapporteerd, is doel op gemeenteniveau	(Te) ambitieus om over twee jaar drie WUP's klaar te hebben en in uitvoering.

Doelrealisatie

(3|3)

- Geen aparte monitor over doelen en ambities
- Rapportage over aantal indicatoren incl. kwalitatieve resultaten
- Monitoring warmtetransitie nog inrichten
- Wisselend beeld over doelrealisatie:
 - Duurzaam opwekken elektriciteit: voor zon wel, wind minder ver
 - Lokaal eigenaarschap: niet inzichtelijk
 - Energiebesparing: verbruik gas en elektriciteit is gestegen
 - Wijkuitvoeringsplannen: nog niet gereed

Norm

1. De realisatie van de doelen en de ambities wordt periodiek gemonitord. (oranje)

2. Inzichtelijk is dat de doelen en de ambities zijn bereikt of op koers liggen om bereikt te worden. (rood)

Rol van de raad

- Rapportage over voortgang via jaarverantwoordingsstukken, raadsinformatiebrieven en raadssessies
- Wisselend beeld raad over wenselijkheid explicietere afspraken
- Veel informatie beschikbaar over de voortgang, bv. monitoringsdashboard RES Twente
- Link tussen resultaat en bijbehorend doel onvoldoende duidelijk
- Informatievoorziening inwoners kan ook beter

Norm

1. Duidelijk is afgesproken op welke momenten en op welke wijze de raad wordt geïnformeerd over en wordt betrokken bij de uitvoering van de energietransitie. (rood)
2. De informatievoorziening aan en de betrokkenheid van de raad zijn conform de gemaakte afspraken. (rood)
3. De informatievoorziening aan de raad is zodanig dat de raad tijdig kan zien of de ambities en de doelen behaald gaan worden en bieden inzicht in eventuele bijsturingsmogelijkheden. (rood)

Conclusies (1/2)

- Niet alle doelen SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden)
- Voldoende richting maar onvoldoende duidelijkheid voor effectieve uitvoering
- Programma Klimaat & Milieu: acties en middelen gekoppeld aan doelen en budget
- Uitgangspunt betaalbaarheid is uitgewerkt
- Programma organisatie werkt goed
- Betrekken inwoners: niet gemeentebreed georganiseerd

Conclusies (2/2)

- Meer fte nodig
- Afgesproken acties en maatregelen worden uitgevoerd
- Versnelling nodig voor doelrealisatie aardgasvrije woningen
- Geen concrete afspraak informatievoorziening raad
- Raad: onvoldoende inzicht in doelrealisatie en sturingshandvatten

Aanbevelingen

1. Formuleer doelen concreet en tijdsgebonden
2. Gesprek over strategische doorkijk met de raad
3. Specificeer informatiebehoefte
4. Ontwikkel participatiebeleid
5. Onderzoek voorgestelde capaciteit Raad v/h Openbaar Bestuur (ROB)
6. Continueer uitgangspunt betaalbaarheid

Vragen?